

NĚKTERÉ POZNATKY Z POUŽÍVÁNÍ SPECIÁLNÍCH ODŘADŮ K NIČENÍ JEDNOTEK JADERNÉHO NAPADENÍ NEPŘÍTELE

Major Vincent Vasilko

V příspěvku chci upřesnit a doplnit některé otázky použití útvarů určených k ničení prostředků jaderného napadení nepřítele. Na základě poznatků z několika taktických cvičení uvedu některé závěry o používání speciálních odřadů divize (pluku) k ničení jednotek jaderného napadení nepřítele.

Všeobecné zásady organizace a používání speciálních odřadů

Pod pojmem speciální odřad rozumíme nový prvek bojové sestavy divize a pluku, který je určen výhradně k ničení jednotek jaderného napadení nepřítele a prostředků jejich zabezpečení. Je výhodné vytvářet jej u prvosledových divizí, prvosledových pluků a u předsunutých odřadů divize.

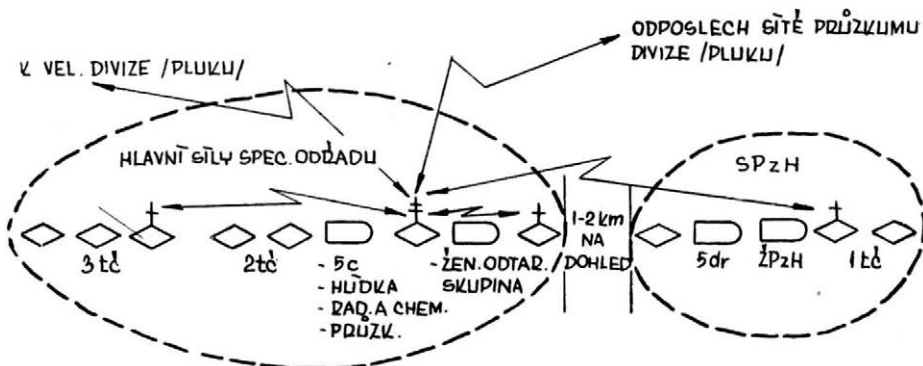
Síla speciálních odřadů může být různá a bude záviset na úkolu divize (pluku). Bude-li vyčleněna do speciálního odřadu střelecká rota nebo motostřelecký prapor na obrněných transportérech, pak bude nutné tuto jednotku posílit četou až rotou tanků, ženijními a chemickými jednotkami. Podle dosavadních zkušeností z výcviku vojsk a způsobu bojové činnosti jednotek jaderného napadení nepřítele je výhodné vytvářet speciální odřady z tankových jednotek, zesílených střeleckými, ženijními a chemickými jednotkami. Za nejvýhodnější složení speciál-

ního odřadu divize nebo pluku k ničení především taktických prostředků jaderného napadení nepřítele je možno považovat zesílenou tankovou rotu. Její možné složení:

- tanková rota, 10 tanků,
- střelecká rota na dvou až třech obrněných transportérech nebo jako tankový výsadek,
- ženijní družstvo na dvou obrněných transportérech ve složení — ženijní průzkumná hlídka a odtarasovací skupina s těmito prostředky: 100-150 kg plastické trhaviny, prostředky (soupravy) k průzkumu brodů a prostředky k odtarasování, především raketové odtarasovače,
- hlídka radiačního a chemického průzkumu. Viz obr. 1.

Bojová sestava speciálního odřadu musí odpovídat úkolu.

V našem případě, kdy bojové jádro speciálního odřadu tvoří tanková rota je

OBZ. 1

výhodně uzpůsobit bojovou sestavu takto:

Vyčlenit samostatnou průzkumnou hlídku v síle:

- tanková četa (3 tanky),
- střelecké družstvo na jednom obrněném transportéru,
- ženijní průzkumná hlídka na jednom obrněném transportéru.

Samostatnou průzkumnou hlídku vysíláme před hlavní síly speciálního odřadu na 1–2 km (na dohled).

V hlavních silách ponecháváme tankovou rotu (7 tanků), střeleckou četou na 1–2 obrněných transportérech nebo jako tankový výsadek, ženijní odtarasovací skupinu na 1 OT, radiační a chemickou hlídku (u velitele speciálního odřadu).

Nutnost této sestavy a organizace speciálního odřadu zdůrazňuje tento předpoklad plnění úkolu:

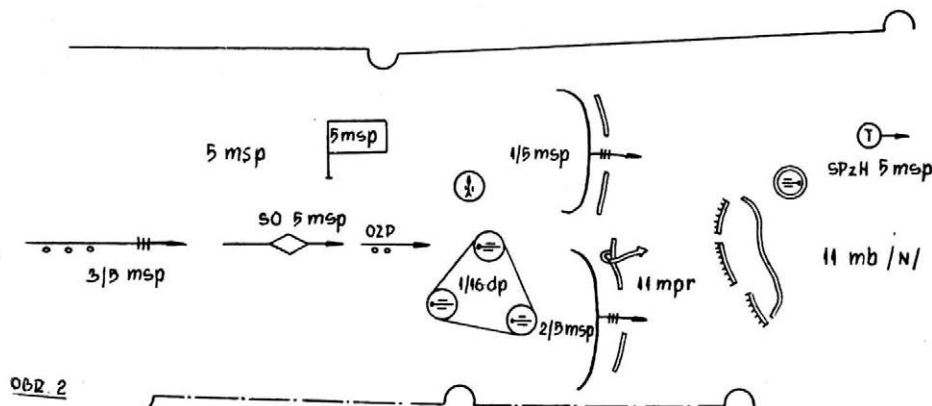
Speciální odřad postupující v sestavě prvosledové divize (pluku) po obdržení úkolu, osy (směru) postupu a situace cíle bude nucen rychlým postupem po silnicích, polních cestách a terénem překročit vlastní sestavu, obvykle v proudu maximální rychlosti. Proniká mezerou v sestavě bojujících vojsk nebo i čarou dotyku a pak nařazeným směrem (osou) k stanovenému cíli. Již při pronikání mezerou v sestavě bojujících vojsk i při přesunu může dojít k různým situacím (překážkám), které nepřítel bude vytvářet. Tyto okolnosti se budou odrážet na plnění úkolu celého odřadu. K úspěšnému splnění daného úkolu, který bude do jisté míry závislý na rychlosti jeho postupu,

musí dodržovat zásadu vyhýbat se boji, ale současně si razit cestu k stanovenému cíli. Sestava odřadu musí být uzpůsobena tak, aby bylo možno čelit nenadálému překvapení nepřitele jak pozemního, tak i vzdušného. To vyžaduje kromě základního bojového jádra (tankové roty) v sestavě speciálního odřadu také prvky bojového zabezpečení, průzkumu a přímého pozorování, jak proti pozemním jednotkám nepřitele, tak i proti napadení ze vzduchu.

Speciální odřad bude ničit cíle přímými údery tanků s překvapením na celou sestavu jednotky jaderného napadení, nebo na hlavní prvky její bojové sestavy, s cílem zničit hlavní agregáty, jako jsou odtarasovací zařízení, přepravní a překládací prostředky, místa velení, jaderné hlavice atd.

Organizace a složení speciálního odřadu musí tedy představovat značnou bojovou sílu, kterou by bylo možno čelit všem odporům za přesunu k cíli i splnit hlavní úkol — zničit cíle. Tento úkol bude plnit palbou a pohybem tanků, který bude do značné míry ovlivněn iniciativním a včasným rozhodnutím velitele speciálního odřadu a jeho mistrovským velením od zasedání až do splnění úkolu.

Složení a organizace speciálního odřadu musí umožnit rychlý přesun po silnicích, polních cestách, různorodým terénem, překonávat umělé i přírodní překážky. Z toho důvodu bude účelné zařazovat do speciálních odřadů výhradně pásová vozidla s velkou pohyblivostí a schopností překonávat terénní překážky, ženijní jednotky a prostředky k odtara-

sování, které budou schopny vytvořit průchody jak v umělých, tak i v přirozených překážkách.

Speciální odřad jako stálý prvek bojové sestavy bude se přesunovat za prvním sledem divize (pluku) na čele druhého sledu, na nejvýhodnějším směru zasazení,

především na tom směru, kde předpokládáme prostředky jaderného napadení nepřítele. V sestavě divize bude výhodně přesunovat speciální odřad na vzdálenost 4–6 km od prvních sledů, v sestavě pluku 2–4 km od prvních sledů. Viz obr. 2.

Zvláštnosti použití speciálních odřadů

Speciální odřady použijeme především k ničení taktických jednotek jaderného napadení nepřítele, jako jsou baterie (oddíly) atomových houfnic 203,2 mm, oddíly atomových kanónů 280 mm, baterie (oddíly) dělostřeleckých raket HONEST JOHN a LITTLE JOHN a oddíly řízených střel LACROSSE. Vzhledem k rozmístování těchto jednotek od čáry dotyku do vzdálenosti 4–15 km, budou ve většině případů speciální odřady působit v hloubce 4–15 km v sestavě nepřítele a to zejména tehdy, budou-li ničit jednotky jaderného napadení až v palebných postaveních. Ničení těchto prostředků až v palebných postaveních nemůže být základním pravidlem. Pokud si stavíme zdůvodněný požadavek vyřadit jednotku jaderného napadení ještě před odpálením jaderné nálože, pak musíme i u speciálního odřadu brát v úvahu tento požadavek a ničit jím cíle i za přesunu k frontě, především při zaujímání vyčkávacích postavení, které jsou u taktických prostředků jaderného napadení nepřítele ve vzdálenosti až 20 km od čáry dotyku. V boji můžeme použít speciální odřady i k ničení oddílů CORPORAL, SERGEANT, atomových skladů apod. Tuto možnost není možno vyloučit především u tankových divizí a tankových pluků jako předsunutých odřadů, které proniknou do sestavy nepřítele. Chceme-li vyvodit závěr do jaké hloubky budou tedy působit speciální odřady, pak z uvedených situací vyplývá, že to bude hloubka 4–20 km.

Prostředky jaderného napadení neníčíme jen silami speciálního odřadu. Ničení cílů bude závislé na charakteru jejich činnosti. Např. dělostřelecké rakety, zjištěné v palebných nebo technických postaveních musí být zničeny v co nejkratší lhůtě, k jejich ničení bude účelné použít soustředěné palby dělostřelectva, úderů letectva, nebo úderu raket. Speciální odřady budou se podílet na ničení prostředků jaderného napadení nepřítele s jinými prostředky. Speciální odřady

budou ničit především takové cíle, které svým dočasným významem a situací vyžadují zničení silami speciálního odřadu.

Ničení prostředků jaderného napadení je do určité míry ovlivněno časem, který potřebuje odřad k vlastnímu přesunu k cíli. Z tohoto důvodu bude účelné ničit silami speciálního odřadu cíle, především za těchto podmínek:

a) Cíl je zjištěn a sledován na přesunu k frontě do připraveného palebného postavení, vzdálenost cíle k připravovanému palebnému postavení (vyčkávacímu postavení) je stejná nebo větší než vzdálenost speciálního odřadu k tomuto postavení.

b) K ničení cíle bylo použito dělostřelecké palby nebo jaderného úderu, podle prověření cíl nebyl zničen, ale jen umlčen a může dojít k obnovení jeho činnosti. V tomto případě je nutné dokončit zničení cíle silami speciálního odřadu.

c) Cíl je zjištěn za výhodných časových podmínek, které umožňují zasazení speciálního odřadu a zničení cíle před jeho použitím.

Kromě těchto podmínek může v průběhu boje vzniknout celá řada výhodných situací k tomu, aby speciální odřad byl zasazen k ničení prostředků jaderného napadení nepřítele, jako např.:

— zdržení prostředku jaderného napadení při překračování zamořeného prostoru, při speciální očiště apod.,

— zastavení prostředku jaderného napadení na přechodech vodních toků, poškození mostů, nízká únosnost mostů atd.,

— zastavení prostředků z důvodů poškození bojové techniky, oprava agregátů, výměna agregátů apod.

Zasazení speciálního odřadu bude tedy záviset především na charakteru činnosti prostředků jaderného napadení, na čase, který tento prostředek potřebuje k odpálení a na velikosti cíle. Další podmínka k zasazení speciálního odřadu bude, aby

velitel speciálního odřadu přesně znal místo činnosti cíle.

Není účelné používat speciální odřady k ničení malých cílů, jako např.: jednotlivé prvky naváděcího systému řízených střel LACROSSE (optický dálkoměr, po-

zemní naváděcí stanoviště, jednotlivé radiolokátory, bezzákluzová děla DAVY CROCKETT apod.). Tyto cíle bude výhodnější ničit palbou dělostřelectva, minometů, úderů letectva, bojem průzkumných orgánů a údernými skupinami.

Příprava a zasazení speciálního odřadu

Speciální odřad vytváříme předem jako stálý prvek bojové sestavy divize (pluku). Můžeme jej vytvořit i v průběhu boje a to především tehdy, utrpěl-li původně vytvořený odřad ztráty, nebo byl-li vyrazen nebo zničen jaderným úderem, nebo při plnění úkolu zůstal v obklíčení v týlu nepřitele.

Speciální odřad divize (pluku) postupuje za prvními sledy na nejvýhodnějším směru. K zabezpečení postupu a rychlosti zasazení musí mít štáb divize (pluku) přímé spojení s velitelem speciálního odřadu. Speciální odřad postupující v sestavě divize (pluku) musí důsledně dodržovat zásady využívání terénu a maskování jednotek odřadu, a musí být v trvalé bojové pohotovosti.

K zasazení odřadu může dojít se zahájením boje nebo i v průběhu plnění úkolu divize (pluku). Tato možnost zasazení je podmíněna zjištěním cíle a rozhodnutím velitele divize (pluku) k zasazení.

Velitel speciálního odřadu s podřízenými veliteli musí do doby zasazení pečlivě sledovat situaci nepřítele před celou sestavou divize (pluku), studovat zvláštnosti terénu, směru, přechodů přes vodní toky, lesní masivy apod. Proto je účelné, aby velitel odřadu měl možnost odposlouchávat síť průzkumu divize (pluku).

K zasazení speciálního odřadu musí velitel divize (pluku) vydat veliteli speciálního odřadu krátký rozkaz, který může obsahovat:

- charakter a polohu cíle, např.: baterie HONEST JOHN zaujímá palebné postavení v prostoru;
- osu přesunu speciálního odřadu k cíli;

— prostor nebo sestavu jednotek kde překročí frontu mezerou za podpory dělostřelectva a jednotek v dotyku.

K úspěšnému zasazení speciálního odřadu musí štáb divize (pluku):

- předat krátký rozkaz veliteli speciálního odřadu k zasazení;
- uvolnit (zabezpečit) osu přesunu po čáru dotyku;
- zabezpečit palebnou podporu odřadu při překračování čáry dotyku;
- řídit činnost speciálního odřadu až do splnění úkolu;
- informovat vyšší štáb o jeho zasazení.

Velitel speciálního odřadu po obdržení úkolu krátce informuje podřízené velitele a vydá rozkaz k vyrazení. Další úkoly, může upravit až za přesunu k frontě. Činnost jak štábu divize, tak i velitele speciálního odřadu musí být co nejrychlejší.

Podle zkušeností z taktických cvičení vydal velitel pluku rozkaz k zasazení odřadu za 3 min., velitel odřadu seznámil s úkolem a vyrazil s odřadem za 5 minut po obdržení úkolu.

Speciální odřad musí postupovat jak v sestavě vlastních jednotek, tak i sestavou nepřítele maximální rychlostí, důsledně se vyhýbat boji s jednotkami nepřítele, překonávat přirozené a umělé překážky atd.

Při jednom plukovním taktickém cvičení v letním období 1963 ve VVP Doupov byl zasazen speciální odřad v síle zesílené tankové roty ke zničení baterie HONEST JOHN v palebném postavení, vzdáleném od čáry dotyku 8 km. Při dodržování všech uvedených zásad zničil cíl za 30 minut od vydání rozkazu velitele pluku.

Způsoby ničení jednotek jaderného napadení nepřítele silami speciálního odřadu

Speciální odřad může ničit jednotky jaderného napadení nepřítele za různých podmínek, ve kterých bude jednotka či prostředek jaderného napadení nepřítele, tzn., že cíl v době ničení může:

- být v palebném postavení,
- zaujímat nebo opouštět palebné postavení,
- být ve vyčkávacím postavení,
- být na přesunu,

— mít zastávku za přesunu před přírodní nebo umělou překážkou.

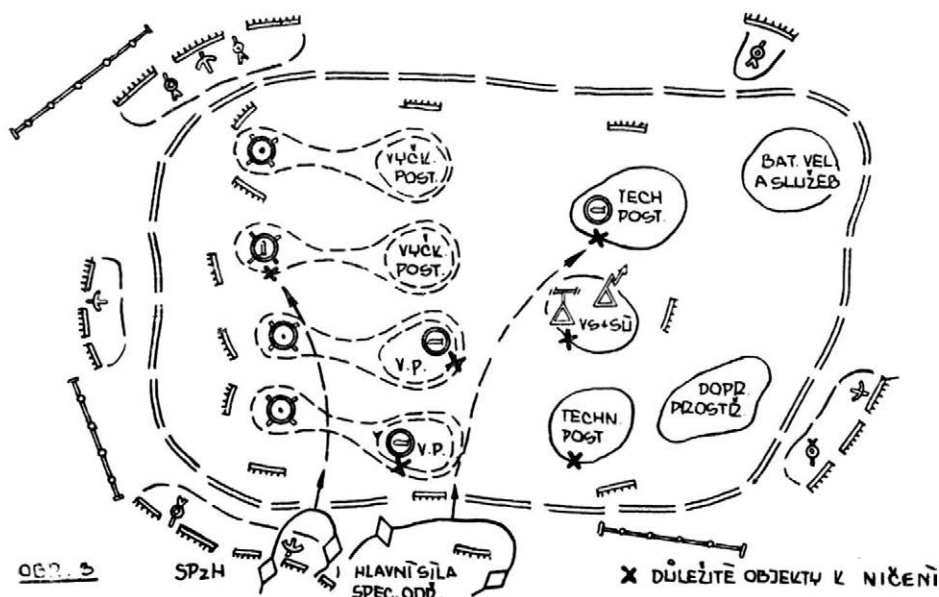
Za nejvýhodnější způsob ničení cíle, který je v jakékoli situaci, považujeme rozhodný úder speciálního odřadu z chodu, po předchozím rychlém přesunu (viz obr. 3). To vyžaduje s využitím překvapení rozvinout hlavní síly speciálního odřadu a rychlý úder z chodu na hlavní prvky bojové sestavy cíle.

Při rozhodném úderu musí velitel speciálního odřadu věnovat zvláštní pozornost volbě bojové sestavy speciálního odřadu pro bezprostřední ničení nejdůležitějších prvků jednotky jaderného napadení nepřítele, jako jsou: velitelská stanoviště, střelecké ústředny, odpalovací zařízení, vlastní rakety v technickém, vyčkávacím nebo v palebném postavení, ostatní kontrolní, zkušební agregáty atd.

Budeme-li cíl ničit v palebném postavení, bude nutné současně se zasazováním hlavních sil speciálního odřadu zničit jednotky nepřítele v jeho přímém zajištění a vytvořit průchody v překážkách tak, aby hlavní síly speciálního odřadu mohly proniknout do palebného postavení na nejvýhodnějším směru. Tato činnost speciálního odřadu nebude v každé situaci stejná. Za výhodných podmínek může

dojít k proniknutí do palebného postavení jednotky jaderného napadení mimo zabezpečovací jednotky, což je podmíněno dostatečným průzkumem a výhodnými podmínkami terénu.

Při ničení jednotky jaderného napadení nepřítele v palebném postavení je závažný moment, který do značné míry podmiňuje kvalitu splnění úkolu, schopnost velitele speciálního odřadu získat hodnověrné zprávy o rozmístění jednotlivých prvků bojové sestavy jednotky jaderného napadení nepřítele v době, kdy odřad dojde k jeho bezprostřední blízkosti. Ze způsobu bojové činnosti jednotek jaderného napadení nepřítele je známo, že jednotlivé prvky bojové sestavy jsou přísně utajovány (maskovány) a tento faktor do značné míry ztěžuje veliteli speciálního odřadu okamžitou orientaci o situaci nepřítele a v důsledku toho i možnost správného rozhodnutí k zasazení hlavních sil speciálního odřadu. Zkušenosti ze cvičení potvrzují, že velitelé speciálních odřadů musí znát základní způsoby bojové činnosti nepřátelských jednotek jaderného napadení s důrazem na jejich rozmístování v palebných postaveních tak, aby i při nedostatku zpráv byli schopni předběžně vyhodnotit situaci

jednotky jaderného napadení a okamžitě přejít k rozhodnému úderu.

Druhým způsobem ničení jednotky jaderného napadení silami speciálního odřadu je přímá střelba. K této situaci může dojít tehdy, zastihne-li speciální odřad prostředek jaderného napadení nepřitele za výhodných podmínek účinného dostřelu z tanků nebo i pěchotních zbraní především při zaujímání palebného postavení nebo za přesunu. K tomuto způsobu může dojít i v situaci, kdy se nepodařilo hlavním silám speciálního odřadu přiblížit se k cíli z důvodů přírodních nebo umělé překážky, např. vodní tok, bažina apod. Při tomto způsobu boje bude důležité, aby velitel speciálního odřadu v co nejkratším čase řídil palbu tak, aby byly zničeny především hlavní agregáty jednotky jaderného napadení. Pokud situace dovolí je možné provést současně i menší manévry několika tanků na nejcitlivější místo sestavy nepřitele, např. zabránit odchodu části jednotek jaderného napadení, vyslat tankovou četou nebo i pěchotu za podpory palby tanků z místa k ničení VS jednotky jaderného napadení. Při tomto způsobu je důležité zachovávat pořadí ničení jednotlivých prvků podle jejich důležitosti.

Speciální odřad bude tedy ničit prostředky jaderného napadení dvěma základními způsoby:

- rozhodným úderem celou bojovou sestavu speciálního odřadu a

- přímou střelbou tanků a ostatních palebných prostředků speciálního odřadu.

Může však dojít k situaci, že bude účelné použít jednoho i druhého způsobu současně. To znamená, že část sil speciálního odřadu zahájí rozhodný úder (palbou a pohybem) na jednotlivé prvky bo-

jové sestavy jaderného napadení nepřitele a druhá část bude plnit úkol přímou střelbou. Tento způsob vyžaduje od velitele speciálního odřadu organizovat krátkou součinnost, především k rozdělení jednotlivých objektů k ničení pro obě části odřadu. Při této variantě bude účelné včlenit ženijní jednotku speciálního odřadu do části, která uskutečňuje rozhodný úder. Ženijní jednotka, v tomto případě ženijní družstvo, na dvou obrněných transportérech má v sestavě speciálního odřadu při vlastním ničení cíle velmi důležité poslání — destrukční činnost, tj. pomocí trhavin ničit jednotlivé agregáty jako jsou odpalovací zařízení, přepravníky, kontrolní a prověřovací zařízení, radiolokátory, dále hlavice raket prostředky povětrnostního zabezpečení apod.

Činnost speciálního odřadu při ničení musí být pružná velením a rychlou iniciativní činností malých jednotek bez nejmenšího zdržení. Zvláštní pozornost vyžaduje destrukční činnost na hlavících raket, kde je nutné zničit (poškodit) především spojovací mechanismus s tělem rakety a zapalovače umístěné na špičce hlavice. Hlavice raket s jadernou, chemickou nebo tříštivotrhavou náplní se z bezpečnostních důvodů nedoporučuje ničit v blízkosti jednotek speciálního odřadu. Za výhodných podmínek bude možné ničit hlavice raket s použitím časovaných zapalovačů až v době, kdy hlavní síly odřadu budou od místa ničení na bezpečnostní vzdálenost.

Ve složitých podmínkách ničení jednotky jaderného napadení se doporučuje, aby velitel odřadu předem určil prostor shromáždění speciálního odřadu po splnění úkolu.

Činnost speciálního odřadu po splnění úkolu

Signál o zničení prostředků jaderného napadení předá velitel speciálního odřadu veliteli divize (pluku). Po zničení prostředků bude se speciální odřad vracet zpět do bojové sestavy divize (pluku) nejkratším směrem. Návrat speciálního odřadu do bojové sestavy vlastních vojsk musí řídit štáb který jej vyslal. K překročení čáry dotyku bude účelné využít buď mezery v sestavě bojujících vojsk nebo přechodu bojem speciálního odřadu. V tomto případě musí být vlastní jednotky v dotyku

bojující v prostoru přechodu podrobně informovány a jejich činnost musí být zaměřena k úspěšnému přechodu speciálního odřadu.

Speciální odřad po překročení fronty zaujme původní místo v bojové sestavě divize (pluku) a po doplnění je připraven plnit úkol, pro který je určen.

Některé otázky použití speciálních odřadů k ničení jednotek jaderného napadení nepřitele nejsou ještě vyřešeny. Někteří velitelé připomínají, že vyčleňování speciálních odřadů na stupni divize

(pluku) oslabuje bojovou sílu jednotek prvního sledu. Vznikají úvahy, nebylo-li by účelné používat jednotek druhého sledu bez předchozího vyčleňování.

Tyto názory nejsou správné. Vycházejí z určitého nepochopení soudobého boje, ve kterém budou hrát rozhodující úlohu jaderné prostředky. Odčerpávání palebných prostředků i na úkor palebné síly prvního sledu k ničení jaderných zbraní je reálné.

Proč je nutné mít v sestavě divize (pluku) trvale vyčleněnou jednotku k ničení jaderných prostředků nepřítele?

Účelný boj s prostředky jaderného napadení nepřítele je podmíněn otázkou času. Ze způsobu bojové činnosti, zejména taktických a operačně taktických jednotek jaderného napadení nepřítele je známo, že tyto prostředky často manévrují na frontě s jediným cílem, uchránit své síly a prostředky před zničením. S tím jsou spojena i další přísná opatření v maskování, rozptylování, střežení atd.

Při zjištění prostředků jaderného napadení nepřítele před sestavou divize (pluku) nebude tedy dostatek času k tomu, abychom teprve vyčleňovali jednotky do speciálního odřadu. Tím bychom nevytvářeli reálné časové podmínky k ničení cíle. Poznatky ze cvičení potvrzují nutnost mít v okamžiku zjištění cíle již vyčleněnou a připravenou jednotku, která bude schopna hned po přijetí krátkého rozkazu okamžitě vyrazit k plnění úkolu.

Průzkum a ničení prostředků jaderného napadení nepřítele zahrnuje velmi důležitou oblast v soudobém boji a operaci. V soudobém boji a operaci bude vítězství na té straně, která bude schopna vybojovat rozhodnou převahu nad nepřítelem, především v oblasti jaderných zbraní, uchránit své prostředky jaderného napadení, zachovat bojeschopnost vojsk, ale také využít všech svých sil a možností k ničení prostředků jaderného napadení nepřítele.